

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

coaliția 2009

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

RAPORTUL nr. 4

Misiunea de Observare a Alegerilor locale noi din 19 noiembrie 2017

Perioada de monitorizare: 21 noiembrie – 4 decembrie 2017

Publicat la 5 decembrie 2017

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX, cu condiția indicării sursei de informație.

Misiunea de Observare a Alegerilor locale noi din 19 noiembrie 2017 este finanțată de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Opiniile exprimate în rapoartele publice ale Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Cuprins

INTRODUCERE	4
METODOLOGIA DE OBSERVARE.....	4
REZUMAT	6
I. CAMPANIA ELECTORALĂ PENTRU TURUL II DE SCRUTIN ȘI ALEGERI REPETATE	7
1.1. Cadrul legal	7
1.2. Organele electorale.....	7
1.3. Finanțarea campaniei electorale	9
II. ZIUA ALEGERILOR (TURUL II DE SCRUTIN ȘI ALEGERI REPETATE)	11
2. 1. Deschiderea și închiderea secțiilor de votare	11
2. 2. Incidente constatate pe parcursul zilei alegerilor	11
2. 3. Rezultatele finale ale numărării voturilor de către MO Promo-LEX	15
LISTA DE ABREVIERI.....	17

INTRODUCERE

Raportul nr.4 este elaborat în rezultatul activității Misiunilor de Observare (MO) ale Promo-LEX a Alegerilor locale noi din 19 noiembrie 2017 și reflectă desfășurarea procesului electoral în intervalul 21 noiembrie – 4 decembrie 2017. Este vorba despre campania electorală pentru turul II de scrutin în cazul orașului Sîngera (mun. Chișinău) și a comunei Berlinți (r. Briceni). De asemenea, Misiunea a monitorizat alegerile repetate desfășurate în comuna Lăpușna, (r. Hîncești).

Raportul este elaborat de către echipa centrală a MO Promo-LEX, în baza constatărilor raportate de către observatorii pe termen lung (OTL) din cadrul Misiunilor de Observare, cu privire la activitatea tuturor actorilor implicați în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor: autoritățile publice, organele electorale, partidele politice, cetățenii care își înaintează propria candidatură pentru funcția de primar, precum și societatea civilă.

În ziua alegerilor din 3 decembrie 2017, Promo-LEX a delegat câte un observator pe termen scurt (OTS) în fiecare din cele 11 secții de votare (SV) deschise. Toți observatorii implicați în procesul de monitorizare au fost instruiți în cadrul seminarelor organizate de către Misiunea Promo-LEX și au semnat Codul de conduită¹ al observatorului național independent al Promo-LEX, obligându-se să acționeze operativ, cu bună credință și în mod non-partizan. Activitatea tuturor observatorilor este coordonată de echipa centrală a Asociației.

Raportul nr. 4 este un raport de tip intermediar, a cărui misiune generală constă în asigurarea îmbunătățirii de ansamblu a procesului electoral în curs de desfășurare. Obiectivele de referință ale raportului intermediar sunt: diagnosticarea în timp real a calității procedurilor de organizare și desfășurare a alegerilor pentru o perioadă prestabilită de timp; responsabilizarea actorilor electorali; identificarea tendințelor pozitive și negative în cadrul procesului electoral.

Standardele internaționale la care se face referire în acest raport sunt cele elaborate de ONU, OSCE, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept, Uniunea Europeană și Consiliul Europei. La finele acestui raport sunt formulate recomandări preliminare pentru autoritățile publice, organele electorale, concurenții electorali/participanți la referendum și alți actori interesați, cu scopul de a asigura optimizarea procesului electoral.

METODOLOGIA DE OBSERVARE

Misiunea de Observare (MO) Promo-LEX a Alegerilor locale noi din 19 noiembrie 2017 reprezintă proiecte realizate de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte. Asociația Promo-LEX este o asociație obștească, care are drept scop dezvoltarea democrației în Republica Moldova (RM), inclusiv în regiunea transnistreană, prin promovarea și protejarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

Drept sursă de elaborare a rapoartelor publice ale Misiunii de Observare servesc informațiile oficiale și cele publice, precum și rapoartele, inclusiv cele standardizate ale observatorilor, întocmite conform Metodologiei Promo-LEX, în baza vizitelor planificate în fiecare localitate din aria de responsabilitate, vizitelor la organele electorale, precum și a rapoartelor asupra evenimentelor întocmite în afara vizitelor planificate, în cazul în care observatorii constată evenimente cu tentă electorală. În cadrul vizitelor planificate observatorii analizează informația rezultată din discuții, întâlniri cu interlocutorii și consultă documentele oficiale.

¹ <https://promolex.md/4689-codul-de-conduita-al-observatorilor-electorali-promo-lex/>

MO Promo-LEX nu este oponent politic al participanților la referendum și/sau al concurenților implicați în procesul electoral, nu este un organ de anchetă și nu își asumă obligația expresă de a proba constatările observate. Cu toate acestea, rapoartele observatorilor sunt însoțite, în măsura posibilităților, de probe foto și video care pot fi puse doar la dispoziția organelor de drept în baza solicitărilor corespunzătoare și în nici un caz la dispoziția concurenților electorali. Misiunea Promo-LEX gestionează platforma web www.monitor.md în care orice cetățean poate semnală activități cu tentă electorală. Semnalările din partea cetățenilor sunt verificate de către observatorii Misiunii în cadrul următoarei vizite planificate în localitatea în care a fost înregistrată semnalarea.

MO Promo-LEX este desfășurată în cadrul Programului "Democrație, Transparență și Responsabilitate", finanțat de către Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în rapoartele publice ale Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

REZUMAT

Potrivit normelor legale, pentru data de 3 decembrie 2017, Comisia Electorală Centrală (CEC) a dispus desfășurarea turului al doilea de scrutin în or. Sîngera (mun. Chișinău) și c. Berlinți (r. Briceni), iar în cazul c. Lăpușna (r. Hîncești) a fost stabilită desfășurarea votării repetate, pentru alegerea primarului.

Consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare au respectat programul de lucru într-un mod nesatisfăcător. În perioada 27 – 30 noiembrie 2017 a fost efectuată câte o vizită la fiecare din cele 3 CECE, constatându-se că 2 au fost deschise (or. Sîngera și c. Berlinți) iar unul închis (c. Lăpușna). În aceeași perioadă a fost efectuată câte o vizită la cele 11 BESV. În rezultat, observatorii Promo-LEX au raportat că la momentul vizitei, 5 birouri (45,45%) erau închise (BESV 1/269 și 1/273 din or. Sîngera, și BESV 20/39, 20/40 și 20/41 din c. Lăpușna).

Simultan, observatorii Promo-LEX, în rezultatul vizitei din 30.11.2017 la BESV 6/9 și 6/10 din Berlinți (r. Briceni), au identificat colectarea prin localitate a cererilor de votare la locul aflării de către membrii birourilor, fapt ce contravine normelor legale.

MO Promo-LEX, pentru perioada de raportare financiară (24 noiembrie - 1 decembrie 2017), nu a constatat careva cheltuieli ale celor doi concurenți care să nu fi fost raportate la Comisia Electorală Centrală.

Pe parcursul zilei votării, observatorii au monitorizat procesul în cadrul secțiilor de votare și au raportat desfășurarea procedurilor principale, inclusiv a incidentelor. Deschiderea și închiderea secțiilor de votare s-a realizat, de principiu, cu respectarea condițiilor regulamentare. Întârzieri nesemnificative au fost raportate la deschiderea unei secții din cele 11.

Cel mai raportat incident a fost constatarea *prezenței nejustificate în incinta sau în perimetrul de 100 de metri ai secției de votare a persoanelor neautorizate* – cel puțin 24 cazuri. Printre categoriile de persoane neautorizate se numără: reprezentanți ai organelor superioare de partid/cu funcții administrative (2); deputați (6), candidații (1); cetățeni neidentificați (13).

Transportarea organizată a alegătorilor (prin intermediul autocarelor, microbuzelor sau altor unități de transport care în mod normal nu ar avea ce căuta în preajmă) a fost un alt tip de incident pe larg răspândit – cel puțin 4 astfel de cazuri. De asemenea, în ziua votării au fost constatate cel puțin 3 *situații ce pot fi calificate drept oferire de recompense materiale sau bănești*.

Alte incidente raportate au fost: *votarea nejustificată în grup (2 cazuri); acces restricționat sau obstrucționarea procesului de observare liberă în secția de votare (1 caz); prezența materialelor de publicitate electorală în raza secției de votare (1 caz); deficiențe în funcționarea SIAS Alegeri (1 caz); deficiențe în listele electorale (1 caz); fotografierea buletinelor de vot (1 caz).*

I. CAMPANIA ELECTORALĂ PENTRU TURUL II DE SCRUTIN ȘI ALEGERI REPETATE

1.1. Cadrul legal

Conform informațiilor prezentate de Misiunea de Observare a Referendumului local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău și a Alegerilor locale noi din 19 noiembrie 2017 în Raportul său nr. 3, precum și a informațiilor oficiale prezentate de CEC, din totalul de 10 circumscripții, în 9 din ele alegerile au fost declarate valabile, iar în una – c. Lăpușna (r. Hîncești), au fost declarate nevalabile pe motiv că au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale. Totodată, din cele 9 circumscripții unde alegerile au fost valabile, în 7 primarii au fost aleși din primul tur de scrutin, iar în altele 2 nici un candidat nu a reușit să acumuleze mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate ale alegătorilor care au participat la votare.

Astfel, cu referire la prima situație descrisă ținem să menționăm că potrivit art. 136 din Codul electoral, alegerile sunt considerate nevalabile în anumite circumscripții dacă la ele au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale. Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.

De asemenea, conform art. 138 din Cod, dacă în anumite circumscripții sau secții de votare alegerile sunt declarate nevalabile sau nule, CEC dispune efectuarea, în termen de 2 săptămâni, a votării repetate pe baza aceluiași listă electorale, cu aceleași candidaturi și cu participarea aceluiași consilii și birouri electorale. Votarea repetată se efectuează în strictă conformitate cu prevederile capitolelor 9 și 10 din Cod și se consideră valabilă indiferent de numărul alegătorilor care au participat la votare.

La fel, art. 134 din Codul electoral stabilește că în cazul în care nici un candidat nu întrunește mai mult de jumătate din numărul de voturi valabil exprimate, în termen de 2 săptămâni se va proceda la al doilea tur de scrutin cu 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. Acești doi candidați se înscriu în buletinele de vot în ordinea descrescătoare a numărului de voturi acumulate în primul tur de scrutin. La al doilea tur de scrutin se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi, indiferent de numărul alegătorilor care au participat la alegeri. În caz de paritate de voturi, se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin.

Prin urmare, respectând normele citate supra, CEC a adoptat Hotărârea nr. 1273 din 22 noiembrie 2017 prin care a luat act de procesul-verbal privind totalizarea rezultatelor votării la alegerea primarului comunei Lăpușna, raionul Hîncești, a declarat nevalabile alegerile și a stabilit pentru data de 3 decembrie 2017 desfășurarea votării repetate pentru alegerea primarului comunei Lăpușna, raionul Hîncești. În aceeași data CEC a adoptat și Hotărârea nr. 1272 prin care a stabilit pentru data de 3 decembrie 2017 desfășurarea turului al doilea de scrutin în orașul Sîngera, municipiul Chișinău și comuna Berlinți, raionul Briceni.

1.2. Organele electorale

1.2.1. Hotărâri ale Comisiei Electorale Centrale

a. Prezentare generală

În perioada monitorizată, 21 noiembrie – 4 decembrie 2017, CEC a adoptat 8 hotărâri relevante scrutinelor electorale desfășurate în 19 noiembrie 2017. Astfel, Comisia a stabilit data turului al doilea de scrutin pentru alegerea primarilor în unele localități; a declarat alegerile nevalabile și efectuarea votării repetate pentru alegerea primarului comunei Lăpușna, raionul Hîncești; a invalidat

referendumul local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău; a modificat hotărârea CEC nr. 1121 din 19 septembrie 2017 „Cu privire la repartizarea atribuțiilor între membrii Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală”; a analizat rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală a alegerilor locale noi din 19 noiembrie 2017, la situația din 17 noiembrie 2017; a analizat rapoartele financiare ale participanților la referendumul local privind revocarea primarului general al municipiului Chișinău, din data de 19 noiembrie 2017; a dizolvat Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1 și birourile electorale ale secțiilor de votare; a analizat rapoartele financiare ale concurenților electorali din campania electorală pentru turul al doilea de scrutin și votarea repetată din cadrul alegerilor locale noi, fixate pentru data de 3 decembrie 2017, la situația din 24 noiembrie 2017.

b. Conlucrarea cu organele electorale inferioare

În vederea bunei desfășurări a procesului de votare la cel de-al doilea tur al alegerilor locale noi stabilit pentru data de 3 decembrie 2017, CEC a difuzat Circulara nr. CEC8/1833 din 1 decembrie 2017, cu privire la particularitățile votării în cadrul celui de-al doilea tur al alegerilor locale noi din 3 decembrie 2017.

Astfel, CEC a stabilit că votarea la turul doi al alegerilor locale noi din 3 decembrie 2017 se va desfășura aplicând prin coroborare prevederile art. 53 alin. (1) și (3) din Codul electoral și ale pct. 3 din hotărârea CEC nr. 1272 din 22 noiembrie 2017, după cum urmează:

- alegătorii care, în perioada dintre primul tur și cel de-al doilea tur al alegerilor locale, și-au schimbat domiciliul/reședința vor putea vota, în baza aceluiași liste electorale, la secțiile de votare conform înregistrării domiciliului/reședinței existente la data de desfășurare a primului tur de scrutin;
- persoanele care, în perioada printre primul și cel de-al doilea tur al alegerilor locale, au împlinit vârsta de 18 ani vor putea vota la secțiile de votare conform domiciliului sau reședinței, fiind incluși în lista electorală suplimentară, iar alegătorii a căror reședință a expirat, în perioada dintre primul și cel de-al doilea tur al alegerilor locale, vor putea vota la secția de votare în a cărei rază teritorială își au domiciliul, dacă în circumscripția respectivă se va desfășura turul al doilea al alegerilor locale.

1.2.2. Activitatea Consiliilor Electorale de Circumscripție Electorală de nivel I

În perioada 27 – 30 noiembrie 2017 a fost efectuată câte o vizită la cele 3 CECE: Sîngera, Lăpușna și Berlinți. În rezultat, observatorii Promo-LEX au raportat că la momentul vizitei CECE Lăpușna, oficiul acestuia era închis.

1.2.3. Funcționarea birourilor electorale ale secțiilor de votare (BESV)

a. Programul de lucru

În perioada 27 – 30 noiembrie 2017 a fost efectuată câte o vizită la cele 11 BESV. Observatorii Promo-LEX au raportat că la momentul vizitei, sediile a 5 BESV erau închise (BESV 1/269 și 1/273 din or. Sîngera, mun. Chișinău, BESV 20/39, 20/40 și 20/41 din s. Lăpușna, Hîncești).

b. Acțiuni executate de BESV cu abateri de la norma legală

În rezultatul efectuării vizitei din 30.11.2017 la BESV 6/9 și 6/10 din Berlinți, r. Briceni, în urma discuțiilor cu cei 2 Președinți BESV, observatorul Promo-LEX a raportat despre faptul că la momentul distribuirii invitațiilor pentru participarea la alegeri, fiecare membru BESV, în sectorul său de responsabilitate, colecta cererile de votare la locul aflării de la persoanele care și manifestau intenția de a vota la locul aflării. Din afirmațiile funcționarilor electorali, cererile de votare la locul aflării erau completate fie personal de alegător, fie de o rudă a acestuia sau chiar de membru BESV în cazul incapacității alegătorului de a scrie/semna.

Menționăm că acțiunile respective efectuate de membrii BESV (colectarea prin localitate a cererilor de votare la locul aflării) contravin normelor legale. Astfel, conform prevederilor *"Instrucțiunii cu privire la procedura de vot cu urna mobilă"*, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 3391 din 30.07.2010, cererile în formă scrisă, privind votarea la locul aflării se depun la BESV, începând cu 2 săptămâni înainte de ziua votării și până la ora 18:00 a zilei precedente votării. Acestea se depun personal de către alegătorii solicitanți. Persoana care se află în imposibilitate de a depune individual cererea privind votarea la locul aflării, din motive de sănătate sau din alte motive temeinice, poate depune cererea prin intermediul unui membru al familiei sale sau, după caz, poate solicita asistentului social din cadrul primăriei intervenția în acest sens.

În contextul celor expuse, constatăm că în rezultatul procesării datelor furnizate de către observatorii Promo-LEX, la cele 2 BESV din Berlinți, r. Briceni, au participat la alegeri 1000 alegători (au primit buletinul de vot). Concomitent, BESV-urile au avut înregistrate 124 cereri de votare la locul aflării. Dintre acestea, 123 alegători au votat de facto la locul aflării. Prin urmare, raportarea celor 123 voturi exprimate la locul aflării la cele 1000 de buletine de vot eliberate, constituie 12,30 % din totalul numărului de alegători care au participat la alegeri. În condițiile în care diferența dintre candidatul care a învins și cel de pe poziția a doua a fost de doar 28 de voturi, numărul de 123 de voturi exprimate la locul aflării, colectate în mare parte cu încălcarea normelor legale, ar putea fi decisive în identificarea câștigătorului.

Considerăm acest fenomen unul capabil a influența rezultatele alegerilor. În context, Asociația Promo-LEX recomandă membrilor organelor electorale excluderea pe viitor a unor astfel de fapte.

Menționăm că situația descrisă are un caracter repetitiv, aceasta manifestându-se și în turul I al alegerilor din localitatea Berlinți, când la cele 2 BESV, din totalul de 1012 de buletine de vot eliberate, 128 (12,65%) au fost eliberate în baza listei pentru votare la locul aflării.

1.3. Finanțarea campaniei electorale

1.3.1 Reglementarea finanțării campaniei electorale

Finanțarea campaniei electorale este reglementată de Codul electoral, Legea nr. 249 privind partidele politice și Regulamentul CEC cu privire la finanțarea campaniilor electorale, adoptat prin Hotărârea CEC nr. 3352 din 4 mai 2015.

Potrivit art. 38² alin. 1 din Codul electoral, în campania electorală, concurentul electoral, respectiv participantul la referendum, săptămânal are obligația de a prezenta organelor mandatate rapoarte financiare, care trebuie să conțină informații referitoare la venituri și cheltuieli, conform destinației.

1.3.2. Raportarea financiară a concurenților electorali pentru turul II de scrutin

Pentru perioada de raportare a turului II (24 noiembrie - 1 decembrie 2017), în conformitate cu prevederile legale, 2 concurenți electorali (PDM și PSRM) au depus câte 2 rapoarte financiare la CEC privind gestiunea financiară a campaniei pentru ambele săptămâni.

Conform constatărilor, CEC a respectat termenul de 48 ore pentru publicarea rapoartelor săptămânale² care au fost prezentate la 24 noiembrie și, respectiv, la 1 decembrie 2017, plasându-le pe acestea la dățile de 27 noiembrie și 2 decembrie 2017. Potrivit rapoartelor CE, cuantumul veniturilor și cheltuielilor în campania electorală pentru perioada vizată este de 8 150 lei, iar cheltuielilor – 8 313 lei, sold inițial – 281,7 lei, sold final – 9,70 lei.

Nici în turul II de scrutin, nici un concurent nu a depășit plafoanele maxime stabilite de Comisia

² Conform art. 22, alin. 2, lit. d) din Codul electoral și pct. 18 din Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, rapoartele recepționate de către CEC sunt plasate, timp de 48 de ore de la recepționare, pe pagina web a Comisiei.

Electorală Centrală în baza circumscripțiilor în care concurează candidații în alegeri³.

Sursele de finanțare ale concurenților electorali sunt constituite din donațiile financiare a 2 persoane fizice (PDM – 1 donator (Poleve Eugeniu – 4 950 lei), PSRM – 1 donator (Vitneanski Iurii - 3 200 lei).

MO Promo-LEX, pentru perioada de raportare a turului II (24 noiembrie - 1 decembrie 2017), nu a constatat careva cheltuieli ale celor doi concurenți care să nu fi fost raportate la Comisia Electorală Centrală.

³ Conform art. 38 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, precum și a Hotărârii CEC nr. 1137 din 29 septembrie 2017 cu privire la stabilirea plafonului general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al concurentului electoral la Alegerile Locale Noi din 19 noiembrie 2017, CEC a stabilit plafoanele maxime de acumulare a veniturilor. Astfel raportând numărul de candidați în alegeri la nr. de circumscripții în care aceștia candidează a rezultat că PCRМ poate acumula 43 977 lei, PDM – 754 186 lei, PL – 303 184 lei, PN - 344 568 lei, PNL - 303 184 lei, PPEM – 303 184 lei, PPRM – 79 819 lei, PSRM – 582 039 lei, CI Burlaca Ghenadii - 41 384 lei, CI Prida Igor – 21 658 lei, CI Scutaru Afina – 51 476 lei, CI Hajdeu Vera – 50 840 lei.

II. ZIUA ALEGERILOR (TURUL II DE SCRUTIN ȘI ALEGERI REPETATE)

2. 1. Deschiderea și închiderea secțiilor de votare

Conform art. 50 al Codului Electoral, în ziua alegerilor votarea se efectuează de la 07.00 până la 21.00. Potrivit art.55 alin. (1) al Codului Electoral, în ziua alegerilor, la ora 07.00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența a cel puțin jumătate din membrii biroului, verifică urnele de vot, le sigilează, verifică prezența listelor electorale, buletinelor de vot, ștampilelor și întocmește un proces-verbal în două exemplare. Procesul-verbal este semnat de toți membrii prezenți ai biroului electoral și un exemplar se introduce în urna de vot, după care președintele declară votarea deschisă.

Monitorizarea procesului de deschidere a SV s-a realizat în baza constatărilor a 11 observatori ai Promo-LEX. Conform rapoartelor acestora, MO Promo-LEX constată următoarele:

- **Deschiderea secțiilor de votare:**
 - a. înainte de 7:00 - 9,09% (1 SV);
 - b. la 7:00 - 81,82% (9 SV);
 - c. în intervalul 7:01 – 7:15: 9,09% (1 SV).
- **Accesul și observarea liberă în secția de votare:**
 - a. DA – 90,91% (10 SV);
 - b. NU – 9,09% (1 SV).
- **Prezența operatorilor la locul de muncă în secțiile de votare:**
 - a. Cu respectarea normei ce prevede prezența a 2 operatori – 90,91% (10 SV);
 - b. Cu abatere de la numărul necesar de operatori – 9,09% (1 SV).
- **Cereri privind votarea la locul aflării înregistrate de către BESV la deschiderea secției:** 156 în cele 11 secții
- **Cu referire la închiderea în mod regulamentară a SV (ora 21.00),** s-a raportat că toate cele 11 SV s-au închis la ora 21.00.

2. 2. Incidente constatate pe parcursul zilei alegerilor

a. Acces restricționat sau obstrucționarea procesului de observare liberă în secția de votare – 1 caz.

Conform art. 63 alin. (5) din Codul electoral, observatorii acreditați de CEC pot monitoriza procesul electoral pe întreg teritoriul țării și la toate secțiile de votare, iar observatorii acreditați de CECE - doar pe teritoriul circumscripției respective. Observatorii acreditați au dreptul să asiste la toate operațiunile electorale, la toate ședințele organelor electorale, inclusiv în ziua alegerilor, fără a interveni în procesul electoral sau în alte operații electorale, și să informeze președintele organului electoral despre neregulile observate. Observatorii acreditați își pot continua activitatea și în turul al doilea al alegerilor, precum și la votarea repetată/referendumul repetat.

SV 6/10, s. Caracușenii Noi, Berlinți, Briceni. La ora 09:00, doi reporteri de la Accent TV filmau alegătorii într-un mod intimidant. Astfel, fiecare alegător era filmat din momentul intrării în SV până la momentul intrării persoanei în cabina de vot. În acest context, la momentul în care observatorul Promo-LEX, realizând drepturile sale garantate de art.63 Cod electoral, a filmat activitatea jurnaliștilor în incinta secției de votare, reporterii de la Accent TV s-au arătat deranjați de acest fapt. În rezultat, aceștia într-un mod insistent și provocator intimidau observatorul, încercând să obțină careva declarații de la acesta. Echipa Accent TV a venit cu mașina Toyota Auris, de culoare gri, nr. înmatriculare GTM 609.

b. Prezența materialelor de publicitate, afișelor, panourilor electorale din raza secției de votare (100 metri de la localul secției) – 1 caz.

Pct. 14 din Regulamentul privind modalitatea plasării publicității electorale și de promovare politică pe panourile publicitare interzice amplasarea afișelor electorale în încăperile în care sunt amplasate consiliile și birourile electorale și la o distanță de 100 de metri de la acestea.

SV 1/269, or. Sângera, mun. Chișinău. Vizavi de casa de cultură se află 2 bannere, unul a PDM și unul a PSRM.

c. Prezența nejustificată a persoanelor neautorizate în incinta sau în perimetrul de 50 de metri ai secției de votare – 24 cazuri.

Art. 52 alin. (3) din Codul electoral prevede că, secția de votare trebuie să fie amenajată astfel încât să permită membrilor BESV și altor persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale, să supravegheze, în mod continuu, toate aspectele procesului de votare, inclusiv identificarea alegătorului, înmânarea buletinelor și introducerea lor în urnele de vot, numărarea voturilor și întocmirea proceselor-verbale. În lista persoanelor autorizate se includ: reprezentanți și observatori ai concurenților electorali în organele electorale, observatori acreditați de consiliile electorale de circumscripție, observatori acreditați de CEC, precum și reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă.

SV 6/10, s. Caracușeni Noi, Berlinți, Briceni. La ora 09:00, deputatul în parlament - Vladimir Golovatiuc de la PSRM, a intrat în SV și aproximativ timp de 5 minute a discutat cu membrii BESV. A intrat în SV odată cu reporterii de la Accent TV. O perioadă de timp, acesta s-a aflat în apropierea SV, în mașina Land Rover MZX 533, culoare albastră. La momentul când observatorul Promo-LEX a fotografiat prezența acestuia în preajma SV, deputatul a solicitat ca poza să fie ștersă.

SV 6/9, s. Berlinți, Briceni. În perioada de timp cuprinsă între 7:35-8:00, doi deputați PSRM (Lebedinschi și Golovatiuc), îmbrăcați în scurte roșii, s-au aflat în raza mai mică de 50 m. de SV. Aceștia au discutat cu candidatul PSRM la funcția de Primar, dl Beliciuc Iurii. Deputații s-au deplasat cu mașina Land Rover, nr: MZX 533. Împreună cu aceștia a venit și un grup din 3 persoane (cameramani) cu o mașină Toyota (nr. de înmatriculare GTM 609).

SV 6/9, s. Berlinți, Briceni. În perioada de timp cuprinsă între 7:35-8:00, în raza mai mică de 50 m. de la SV, s-a aflat coordonatorul OT PDM Edineț - dl Melnic Igor. Acesta a discutat cu observatorul de la PDM (s-a deplasat cu mașina Hyundai, nr. înmatriculare LBS 55).

SV 290, or. Sângera, mun. Chișinău. La ora 15:50, observatorul Promo-LEX a constatat prezența deputatului PSRM Grigore Novac cu automobil Volvo XC 90 număr de înmatriculare ZZZ 077 și Burduja Petru consilier municipal PSRM cu automobil Dacia Logan QMK 279, în raza de 100 m a secției de votare.

SV 269, or. Sângera, mun. Chișinău. La ora 13:54, observatorul Promo-LEX a constatat că un automobil Mercedes Benz Universal QRA 195 a staționat 40 minute în raza de 100 m a secției de votare.

SV 269, or. Sângera, mun. Chișinău. Observatorul Promo-LEX a constatat că un automobil Dacia Logan roșie CLE 516, a stat o oră în fața casei de cultură, în raza de 100 m a secției de votare .

SV 269, or. Sângera, mun. Chișinău. Observatorul Promo-LEX a constatat că un automobil al consilierului municipal PSRM Victor Poleacov și persoana în cauză se aflau în raza de 100 m a secției de votare.

SV 270 – 271, or. Sângera, mun. Chișinău. Observatorul Promo-LEX a constatat că, candidatul PDM Valeriu Poiată, a stat aproximativ 15 minute în raza de 100 m a secției de votare.

SV 1/269, or. Sângera, mun. Chișinău. Un grup de 7 persoane au stat în raza de 100 m a secției de votare și au discutat aproximativ 20 minute după care au plecat.

SV 1/269, or. Sângera, mun. Chișinău. Consilierul Municipal din partea PSRM Victor Poleacov a stat în jur de 3 ore în raza de 100 m a secției de votare.

SV 1/269, or. Sângera, mun. Chișinău. Un autoturism de model Peugeot de culoare albă, cu numere de înmatriculare SNP 387 s-a aflat în raza de 100 m a secției de votare aproximativ 40 de minute.

SV 1/269, or. Sângera, mun. Chișinău. Opt persoane, în frunte cu deputatul socialist Vasile Bolea, au stat aproximativ 10 minute la intrarea în secția de votare. Președintele BESV a solicitat ca aceștia să părăsească zona secției de votare dar în cele din urmă a fost nevoit să anunțe poliția. Cinci persoane au părăsit zona, iar alți 3, inclusiv deputatul PSRM Vasile Bolea, au rămas în continuare pe pragul casei de cultură unde se afla secția de votare. Ultimul, întâmpina alegătorii la intrarea în secție.

SV 1/269, or. Sângera, mun. Chișinău. Deputatul PSRM Vasile Bolea, a mai stat 45 minute în fața secției de votare într-un autoturism cu numerele de înmatriculare CLI 555. Tot în raza de 100 m a secției de votare mai staționa și un autoturism de model Chevrolet, de culoare neagră, cu numerele de înmatriculare AAO 653.

SV 1/269, or. Sângera, mun. Chișinău. Un autoturism de model Chevrolet, cu numerele de înmatriculare CQX 673, a staționat aproximativ 30 minute în raza de 100 m a secției de votare după care a plecat. Pe parcursul zilei acesta a revenit de mai multe ori staționând câte 30 minute.

SV 1/270, or. Sângera, mun. Chișinău. Un grup de 3 persoane au intrat în secția de votare și a discutat cu președintele BESV. Au părăsit sediul secției fără a vota.

SV 1/270 și SV 1/271, or. Sângera, mun. Chișinău. Deputatul PSRM Lipskii Oleg, cu un autoturism de model Chevrolet, de culoare albastră, cu numere de înmatriculare QMO 728, a staționat mai mult 2 ore în preajma Liceului Alexandru cel Bun, în raza de 100 m a secțiilor de votare SV 1/270 și SV 1/271.

SV 1/272, or. Sângera, mun. Chișinău. Un automobil de model Toyota, de culoare albă, cu numere de înmatriculare TTP 010, condus de o persoană neidentificată venea periodic și staționa în raza de 100 m a secției de votare.

SV 1/273, or. Sângera, mun. Chișinău. O persoană neidentificată a intrat de 2 ori în SV, a discutat cu președintele și a urmărit procesul de vot. S-a aflat în raza de 100 m a secției de votare aproximativ o oră, între timp discutând și cu alte persoane.

SV 1/270 și SV 1/271, or. Sângera, mun. Chișinău. Consilierul Municipal din partea PSRM Vitalie Mocan, împreună cu alte două persoane s-a aflat ceva timp în raza de 100 m a secției de votare. De asemenea a fost observat și deputatul PSRM Adrian Lebedinschi.

SV 1/270, or. Sângera, mun. Chișinău. În raza de 100 m a secției de votare a fost observat deputatul din partea PDM Constantin Țuțu, însoțit de un grup de bărbați. Aceștia se deplasau cu 3 automobile, printre care un Peugeot cu numere de înmatriculare IYB 652 și o Skoda cu numerele de înmatriculare MOF 645.

SV 1/269, or. Sângera, mun. Chișinău. Candidatul PDM Valeriu Poiată s-a aflat o perioadă de timp în fața casei de cultură (la poartă) unde își are sediul secția de votare.

SV 1/270 și SV 1/271, or. Sângera, mun. Chișinău. Candidatul PDM Valeriu Poiată, a stat aproximativ 15 minute în raza de 100 m a secțiilor de votare.

SV 1/272, or. Sângera, mun. Chișinău. Un automobil de model Toyota Camry, cu numere de înmatriculare CML 063, care aparține secretarului de stat Ghenadie Iurco, a staționat cel puțin o oră în raza de 100 m a secției de votare.

SV 1/272, or. Sângera, mun. Chișinău. Automobilul de model Mercedes, cu numere de înmatriculare românești B 113 BOS a staționat în raza de 100 m a secției de votare.

c. Deficiențe în funcționarea SIAS Alegeri (suspendarea funcționării; situații când SIAS Alegeri indică faptul că alegătorul a votat, iar acesta susține că nu a votat) – 1 caz

SV 20/40, s. Anini, Lăpușna, Hîncești. La ora 14:41, a fost identificat un alegător care după ce a votat la SV 20/38, Lăpușna, pe listele suplimentare - a venit la SV 20/40 Anini. La momentul când a fost verificat în SIAS Alegeri, sistemul informațional indica că persoana respectivă era arondată anume la SV 20/40 și figura că nu a votat, cu toate că pe fișa de însoțire a buletinului de identitate era aplicată ștampila "Alegeri 03.12.2017". Alegătorul respectiv era inclus și pe listele de bază la secția SV 20/40. Membrii BESV au contact CECE și au comunicat despre această situație.

d. Deficiențe în listele electorale – 1 caz.

Listele electorale, întocmite în baza Registrului de stat al alegătorilor, sunt liste ce cuprind toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința pe teritoriul unei secții de votare. Alegătorul poate fi înscris numai într-o singură listă electorală și la o singură secție de votare. Alegătorul care are și domiciliu, și reședință este înscris, în perioada valabilității reședinței, în lista electorală de la secția de votare în a cărei rază teritorială acesta își are reședința (art. 39 alin. (1) din Codul electoral).

SV 20/38, c. Lăpușna, Hîncești. La ora 09:20, a fost identificat un alegător care, la intenția de a-și exercita dreptul la vot, nu s-a regăsit în SIAS Alegeri. În rezultat, alegătorul s-a supărat și a plecat din SV fără a vota.

e. Fotografierea buletinelor de vot – 1 caz

Punctul 63 din Regulamentul cu privire la activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare: Buletinul de vot se completează de către alegător numai în cabina pentru vot secret. Alegătorul care nu este în stare să completeze de sine stătător buletinul are dreptul să invite în cabină o altă persoană, cu excepția membrilor biroului electoral, reprezentanților concurenților electorali și a persoanelor autorizate să asiste la operațiile electorale. Aceste cazuri vor fi consemnate aparte în raportul biroului electoral al secției de votare. Este interzisă fotografierea buletinului de vot completat.

SV 6/9, s. Berlinți, Briceni. La ora 10:31, a fost constatat un caz în care un alegător, aflându-se în cabina de vot, a fotografiat buletinul de vot.

f. Votarea nejustificată în grup (în cabine de vot s-au aflat 2 sau mai multe persoane) – 2 cazuri (la aceeași secție de votare).

În conformitate cu prevederile art. 53 alin. (1) din Codul electoral, fiecare alegător votează personal.

SV 6/9, s. Berlinți, Briceni. La ora 11:55, au fost constatate 2 cazuri de votare în grup, când soțul a votat împreună cu soția. Membrii BESV au declarat că acesta ar fi obiceiul de a vota și nu consideră acest fapt drept o încălcare.

g. Transportarea organizată a alegătorilor (autocare, microbuze sau alte unități de transport care în mod normal nu ar avea ce căuta în preajmă) – 4 cazuri.

SV 1/272, or. Sângera, mun. Chișinău. Un autoturism de model Ford, cu numere de înmatriculare CPM 575 și unul de model Opel, cu numerele CPG 532 aduceau periodic grupuri de oameni la secția de votare.

SV 1/272, or. Sângera, mun. Chișinău. Un autoturism de model Ford, de culoare albastră, cu numere de înmatriculare CPY 759, transporta regulat persoane către secția de votare.

SV 1/272, or. Sângera, mun. Chișinău. Proprietarul automobilului de model Ford Mondeo cu numerele de înmatriculare CPM 572, a adus la secția de votare 3 persoane. Anterior persoana respectivă a fost văzută în mașina lui Ghenadie Iurco, secretar de stat.

SV 1/270 și SV 1/271, or. Sângera, mun. Chișinău. Un automobil de model Lada Kalina cu insigna PDM pe caroserie, număr de înmatriculare KPD 049, aducea oameni la secția de votare din Revaca, precum și la Sângera la secțiile de votare 270 și 271 (mașina toată ziua aducea oameni, câte 3).

h. Situații sau zvonuri ce pot fi calificate drept oferire de recompense materiale sau bănești alegătorilor – 3 cazuri.

SV 6/10, s. Caracușeni Noi, Berlinți, Briceni. Un alegător după ce a votat a rămas în SV pentru a discuta cu observatorii PSRM. La un moment dat, acesta a declarat că la magazinul din sat care se află la o distanță de aproximativ 150 m de la SV, se dau careva recompense. În rezultat, unul din observatorii de la „Institutul pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului” (Statnii Ivan), a mers la magazin, fiind urmat de observatorul Promo-LEX. Acolo, acesta a discutat cu o persoană care se afla în preajma magazinului (în mașină cu o altă persoană). Ambele persoane s-au arătat deranjați atunci când au observat reprezentantul Promo-LEX. Totuși, la fața locului, nu a fost posibilă confirmarea zvonului.

SV 1/272, or. Sângera, mun. Chișinău. Printre persoanele care se aflau în incinta secției de votare au fost zvonuri de cumpărarea alegătorilor. Se vehicula că se dădeau câte 50 lei pentru buletinul de vot fotografiat. Confirmarea zvonului a fost imposibilă.

SV 1/273, or. Sângera, mun. Chișinău. Candidatul din partea PDM Valeriu Poiată a împărțit cel puțin 6 umbrele la un magazin care se află lângă secția de votare.

2. 3. Rezultatele finale ale numărării voturilor de către MO Promo-LEX

a. Analiza comparativă a datelor privind numărarea în paralel a voturilor efectuată de MO Promo-LEX și datele preliminare anunțate de CEC

Rezultatele finale, prezentate de către MO Promo-LEX, cu privire la numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral au fost calculate în baza datelor înscrise în 11 exemplare ale proceselor-verbale privind rezultatele numărării voturilor, înmânate observatorilor MO Promo-LEX și verificate manual de către Misiune.

<i>Circumscripția I</i>	<i>Candidați</i>	<i>Date finale Promo-LEX</i>	<i>Date preliminare CEC</i>	<i>Diferența date Promo-LEX/ date CEC</i>
c. Lăpușna, r. Hîncești	<i>Rata de participare</i>	22,52%	22,58%	0,06%
	Bubuioc Ion (PDM)	1131 voturi ⁴	1131 voturi	0
c. Berlinți, Briceni	<i>Rata de participare</i>	61,96%	61,96%	0%
	Oleinic Viorica (PDM)	51,41%	51,41%	0%
	Beliciuc Iurii (PSRM)	48,59%	48,59%	0%
or. Sîngera, Chișinău	<i>Rata de participare</i>	31,88%	31,88%	0%
	Poiată Valeriu (PDM)	53,87%	53,76%	0,11%
	Brînzila Sergiu (PSRM)	46,13%	46,24%	0,11%

⁴ Este introdus numărul de voturi pentru concurent pentru a putea fi comparate datele cu rezultatele preliminare prezentate de CEC.

b. Sinteza rezultatelor

În cele trei circumscripții în care s-au desfășurat alegeri pe data de 3 decembrie 2017, în calitate de primari au fost aleși reprezentanți ai Partidului Democrat din Moldova (PDM). Generalizând, candidații desemnați de PDM au învins în toate 10 circumscripții în care s-au desfășurat alegeri locale noi.

Analiza ratei de participare, permite de a deduce o situație deosebită în cazul c. Berlinți (r. Briceni) unde au participat la vot 61,96% din alegători. Pentru comparație, prezența la vot în or. Sîngera a fost de 31,88%, iar în c. Lăpușna – 22,52%.

c. Corectitudinea întocmirii proceselor-verbale privind rezultatele numărării voturilor

În cadrul turului II de scrutin al misiunii de observare a alegerilor locale noi, MO Promo-LEX a analizat corectitudinea completării proceselor-verbale privind rezultatele numărării voturilor. În acest sens, au fost examinate 11 exemplare ale proceselor-verbale, care au fost înmânate observatorilor Promo-LEX de către președinții BESV. Conform constatărilor MO Promo-LEX toate acestea au fost completate cu respectarea formulelor de verificare.

LISTA DE ABREVIERI

alin. – aliniat

APL - administrația publică locală

art. – articolul

BESV – birou electoral al secției de votare

c. – comuna

CEC - Comisia Electorală Centrală

CECE - Consiliul electoral al circumscripției electorale

CECEM - Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău

CI - candidat independent

FE – formular de eveniment

FV – formular de vizită

lit. - litera

m² - metru pătrat

MO - Misiune de observare

mun. - municipiu

nr. - număr

or. - oraș

OSCE - Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa

OSCE/BIDDO - Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului

OTL - observator pe termen lung

OTS - observator pe termen scurt

pct. - punct

PDM - Partidul Democrat din Moldova

PSRM - Partidul Politic Partidul Socialiștilor din Republica Moldova

r. – raion

RM – Republica Moldova

s. - sat

SV - secții de votare

UAT - unitate administrativ-teritorială

unit. - unitate

USAID - Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională